

Escapçat

Viatge a contrallum explica la història d'un jove que, a conseqüència d'un accident de trànsit, veu la seua vida escapçada. Haurà de viure en cadira de rodes i sense alguns dels pilars que, fins aleshores, li havien fet fàcil l'existència.

El darrer Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira, escrit pel gironí Eloi Sala, conta la història d'un jove que, després

d'un greu accident de trànsit que li destrossa la vida, enceta una nova etapa autodestructiva en què la paraplegia que patix i el dolor de la pèrdua d'éssers estimats l'aboquen a una estranya existència.

El millor de la novel·la és precisament això, el comportament, inexplicable en certs moments, que emprén el protagonista, incapaç de relacionar-se amb naturalitat amb el món i amb les persones que l'envolten. Retrata bé esta deixadesa d'un mateix que senten els qui viuen la tragèdia en l'estat més pur. La novel·la, dividida en capítols curts, hauria merescut més pàgines, per tal que es pogueren desenvolupar alguns detalls que queden agafats amb pinces, com ara la veritable personalitat de l'acompanyant indi del protagonista; els veritables sentiments de David envers les dones que va trobant pel camí; les veritables troballes d'un metge que accepta un home de carn i ossos com a conillet d'índies, o els sentiments de David en tornar a Girona, la terra de sa mare. Durant la primera part de la novel·la, el tema és prometedor i ens en-

---

VIATGE A CONTRALLUM

ELOI SALA

«PREMI CIUTAT D'ALZIRA», 2005

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 126

173 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

ganxa, per l'agilitat, per l'estil quasi cinematogràfic de l'aparició, a petites dosis, dels records del protagonista, a tra-

vés dels *flashbacks*. El cos central de la novel·la trontolla una mica, perquè no s'acaben de perfilar les relacions de David amb el món que l'envolta. Hi ha personatges que apareixen en alguna escena contada amb molt de detall i després desapareixen sense gaires miraments. El final és frenètic, ben contat pel que fa a l'estil. David, que, d'una banda, comença a trobar-se bé amb les dones, no accepta l'abast de la seua paraplegia. Vol viure'n, d'alguna manera, al marge. Però, per a això, haurà de fer un pacte simbòlic amb el dimoni que es resol, al nostre parer, massa d'hora. *Viatge a contrallum* és la primera novel·la d'un contista amb veu de missatge audiovisual, directe i entretallat. Eloi Sala, però, haurà d'aprendre a endinsar-se en les idees, a escorcollar més els personatges, a oferir al lector de narrativa llarga els detalls i els matisos amb què espera trobar-se. Ha estat un bon començament prometedor, però.

Maite Insa

París evocado

Como «un largo paseo sin objetivo». Así definió el escritor francés Julien Green (1900-1998), uno de los clásicos modernos de las letras francesas famoso por su *Diario* y sus numerosas novelas, este libro en el que rindió homenaje a su ciudad de nacimiento.

PARÍS

JULIEN GREEN

TRADUCCIÓ DE TOMÁS FERNÁNDEZ AÚZ
I BEATRIZ EGUIBAR

COL·LECCIÓ «COSMÓPOLIS»

153 PÀGINES

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2005

No es en absoluto extraño que alguien como Julien Green, francés de padres norteamericanos, marchara de tanto en tanto a la tierra de sus antepasados. Como el autor de *Manhattan Transfer*, John Dos Passos (lo cuenta en su libro *Años inolvidables*; ed. española en Seix Barral, 2006), Green se enroló en el Servicio de Ambulancias Americanas en la capital francesa en 1917 para, dos años más tarde, acudir al país de origen de sus padres, donde acabó sus estudios universitarios en Virginia. Más tarde, con ocasión de la segunda guerra mundial, trabajaría para la *Office of War Information* en Nueva York.

París en el corazón

Aun así, cuenta Julien Green en este libro que escribió en torno a París, su ciudad de nacimiento, que «muchas veces me he preguntado, durante los largos años de guerra que pasé lejos de París, cómo podía haber, en una peque-

ña casilla del cerebro humano, una ciudad tan grande», porque «París se había convertido para mí en una especie de mundo interior por el que vagaba en las difíciles horas del alba, cuando la desesperación merodea en torno al durmiente que se desvela». La evocación constante de ese escenario querido desde infinitas perspectivas recorre estas páginas, que incluyen veinte imágenes tomadas por el autor.

Julien Green como *flâneur*, como ese paseante que describió Baudelaire y quiso para sí Walter Benjamin: sin rumbo fijo, a la busca de todo y de nada. El paseo como un delicioso placer. Así se nos muestra en estas páginas: describiendo un París hechizado por el que transita sin perder detalle, sin esa angustia existencial que teñirían su monumental *Diario* o sus novelas, tan autobiográficas como personales. Un recuerdo, el de París, que le salvaría de la miseria para re-flotar su mente y desear volver a sus calles, a sus mismas entrañas. «Un día volví a sentir el deseo antiguo, casi un deseo de infancia, de subir a lo más alto de París para verlo con la perspectiva más general posible. Cuántas veces, en América, me reprochaba yo no haber visitado nunca la cúpula del Sacré-Coeur». Un Trocadéro reconstruido antes de su demolición parcial; un río, el Sena, or-

gulloso, lleno de rabia; el Palais Royal en un día de primavera... Leyendo este libro, uno desearía ampliar esta serie con algunos rincones propios: los castaños junto a la tumba de Marcel Proust en el cementerio del Père Lachaise en un día lluvioso de octubre, una esquina en la rue Joubert camino de la Opéra Garnier, un puesto de libros viejos de la margen izquierda del Sena donde se apilaran un buen montón de tomos de La Pléiade, una luz encendida en torno a la mesa de un restaurante en la rue Blanche mientras dos personas se miran frente a frente...

En cualquier caso, con la lectura de este libro Julien Green logra meternos de lleno en una ciudad que es, seguirá siendo eterna, pese a los temores del escritor, que la sentía «frágil, amenazada». Por suerte para nosotros.

Rafael Martínez

El legado de Pere Esteve

Gozos, parábolas, poemas políticos, símiles y otras prosas y poesías conforman el legado literario del padre franciscano Pere Esteve. Vicent Josep Escartí las ha recogido, ordenado y anotado en una esmerada edición divulgativa que ayudará a conocer mejor a este clérigo que predicó y escribió en valenciano en el siglo XVII.

ESCRITS VALENCIANS

PERE ESTEVE I PUIG

EDICIÓ I PRÒLEG DE VICENT JOSEP ESCARTÍ

106 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2006

Tras la edición de obras como el *Tirant lo Blanc*, la *Història de València* de Pere Antoni Beuter o *El cortesano* de Lluís del Milà, el escritor, historiador y filólogo Vicent Josep Escartí nos entrega con esta esmerada edición de los escritos en valenciano de Pere Esteve una muestra más de su interés por los textos valencianos antiguos.

Pere Esteve fue un padre franciscano nacido en Dénia en 1582. Perteneciente a una familia que aportó diversos de sus miembros a la Iglesia, a los dieciocho años ya había entrado como fraile en la orden de San Francisco. Bien dotado para la predicación, menester al que dedicó la mayor parte de su vida, alcanzó el cargo de comisario de la Santa Casa de Jerusalén en Valencia, una actividad que le llevó a pedir limosnas por todo el antiguo Reino de Valencia. La predicación y la solicitud de ayudas para liberar los Santos Lugares se alter-

naron con la fundación de diversas cofradías. Tras encontrar ayuda para sus empresas en la nobleza y de la Casa de los Austrias, fue promovido por Felipe IV a un obispado de Galicia, pero renunció a tal dignidad para seguir predicando por los caminos, tal como cuenta su coetáneo Vegeu Mercader.

La presente edición se abre con una amplia y documentada introducción que resultará de gran utilidad en adelante para los estudiosos de Esteve, seguida de una antología de sus textos dividida en dos partes claramente diferenciadas: La poesía religiosa y política por una parte y la prosa por otra. La poesía política y a la prosa de Esteve resultan de mayor interés que su poesía religiosa. Entre la poesía política llaman la atención sus versos destinados a defender la causa de los Austrias, entonces al cargo de la monarquía española, contra la sublevación de catalanes y franceses conocida como Guerra dels Segadors. Esteve formó parte, con el cargo de «maesse de campo» del tercio de valencianos que fue a sofocar la revuelta en defensa de la Corona española. En su valenciano casi coloquial y entreverado de castellanismos, Esteve relata, entre otras cosas, el éxito de la misión: «En lo port de Dénia / entra nostra esquadra / alegre y contenta / ab tan gran has-

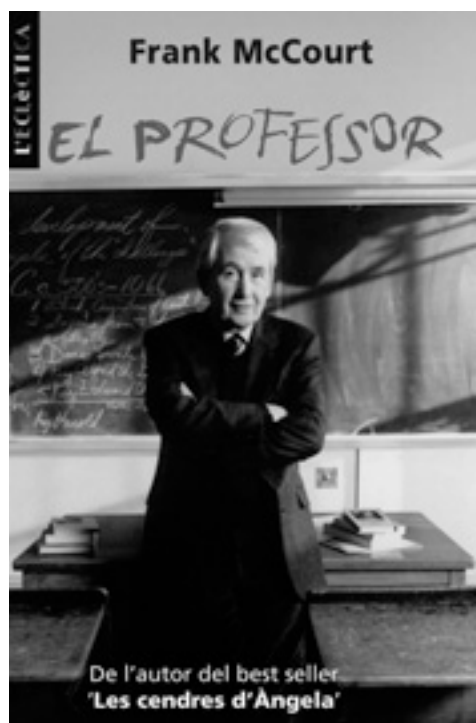
sanya. / L'armada francesa / troba's afrontada, / en lo cap trencat / i sens capitana / No pot curar-se / ab teles de aranya. / Bé serà que es diga / lo valor i hassanya / de la mia gent, / que és la valenciana», y también sus antecedentes: «Pensava el Francés / i qui l'acompanya / entrar saquejant / Maestrat i Plana; / mas, vent que no el reben / així com pensava, / de passar avant / li passa la gana, / perquè el primer poble / li carda la llana». Esteve presenta el conflicto en términos políticos, pero también religiosos: la «gent lluterana» con que alude a los franceses intervinientes. Cierra el libro un interesante sermón predicado por Bonaventura Guerau en las exequias del padre Esteve donde podemos columbrar, entre líneas de hagiografía, algunos rasgos de su personalidad.

Miguel Catalán

La vida a les aules

El professor és un retrat impagable de la realitat dels docents que han d'encarar-se, dia rere dia, a la dura realitat de les aules dels instituts.

EL PROFESSOR

FRANK MCCOURT

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 125

317 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

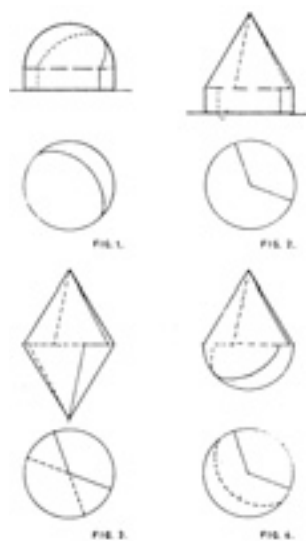
¿Fins a quin punt es pot llegir, lliure de prejudicis, la nova entrega d'un escriptor que ha venut quinze milions d'exemplars del seu primer llibre? ¿Fins a quin punt poden, escriptor i lector, desfer-se del llast que suposa la condició de *best-seller*? Potser fóra altre el lloc per a debatre els límits –sovint difusos– que separen la literatura d'alta volada del mer producte comercial. Tot amb tot, no es pot negar que, a l'hora de fer-ne la lectura, la consideració de *best-seller* és un factor que, en major o menor mida, influïx de manera inevitable. El cas de Frank McCourt és, si més no, un cas inhabitual dins del món literari: va publicar el seu primer llibre, *Les cendres d'Àngela*, als seixanta-sis anys. Després vindria el segon, *I tant*, i ara ens arriba el tercer, *El professor*. Tots tres componen una trilogia autobiogràfica a través de la qual l'autor –americà d'origen irlandès– mostra el seu itinerari vital en diferents períodes temporals. *El professor* és, en concret, una evocació del seus trenta anys de dedicació a l'en-

senyament en diferents instituts de Nova York. El relat s'estructura al voltant d'un diàleg que manté una veu narrativa en primera persona amb la memòria viscuda. És en este sentit que es pot afirmar que McCourt fa seu allò de *vi-vir para contarla* de García Márquez. Amb un estil força assagístic i farcit de frases curtes i directes, l'autor va confegint una visió crítica i, en alguns passatges, àcida del sistema educatiu americà. No s'està en cap moment de fer valoracions políticament incorrectes sobre els mètodes d'ensenyament tradicionals ni tampoc sobre la seua pròpia vàlua com a docent. És, per este motiu, la veu de McCourt, una veu autocrítica i dotada del més genuí humor anglés que, en no poques vegades, s'empara en l'escepticisme i la ironia com a mecanismes de defensa. *El professor* és, al capdavant, un retrat impagable del docent que ha d'encarar-se, dia rere dia, a la dura realitat de les aules dels instituts: alumnes desganats, famílies desestructurades, vides que transiten per l'ensopiment i el desencís més absolut, i un llarg etcètera de quotidianitats agrisades que impedeixen la realització de les autèntiques vocacions dels estudiants i dels mateixos professors. Tanmateix, *El professor* és un exemple de la lluita constant d'un docent per tal de moti-

var amb mètodes enginyosos, innovadors i quasi inimaginables, els seus estudiants adolescents. És ací on cal cercar els millors passatges del llibre, aquells en què es pot copsar una veu sincera, i molt sovint humorística, que aconsueix alliberar-se dels tòpics irlandesos i dels sentimentalismes sobre la seua dura infància. És en estos fragments on McCourt es mostra com un escriptor amb una capacitat sintètica envejable a l'hora de contar les petites històries quotidianes que han anat construint la seua vida com a professor.

Salvador Ortells Miralles

Otras identidades

La primera novela de Juli Capilla (Valencia, 1970) resulta sorprendente por su innegable fuerza alegórica y a la vez por lo elaborado de su argumento. En ella Joseph Schiffer, un hombre que lleva cuarenta años siendo australiano, regresa a la ciudad que abandonó durante su infancia bajo el nombre de Josep Sifre.

L'HOME DE MELBOURNE

JULI CAPILLA

«PREMI BENVINGUT OLIVER», 2005

COL·LECCIÓ «ESCRITURES», 5

192 PÀGINES

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2006

En casi toda la primera mitad de *L'home de Melbourne* asistimos a lo que parece un pausado relato del regreso de Schiffer/Sifre a la ciudad que le vio nacer, dándonos en muchas ocasiones la impresión de estar ante una sola idea alargada hasta convertirse en novela ganadora del «Premi Benvingut Oliver» 2005; es decir, ante más de lo mismo. Pero por suerte, como tantas otras cosas en este libro, eso no es lo que parece. Porque entonces, más o menos hacia la mitad, se produce un giro revelador y una de las mejores secuencias de la novela: el protagonista descubre atónito, durante una casual visita al cementerio de la ciudad a la que ha vuelto después de tanto tiempo, su propia tumba... o, más exactamente, una lápida con su nombre que afirma que él mismo murió a los catorce años. A partir de entonces nos damos cuenta de que, además de ser un retrato del pro-

tagonista y de la identidad humana –y una velada metáfora de cierta identidad colectiva–, la novela no renuncia a una intriga bien trabada que se resuelve sin insultar a la inteligencia del lector, atando todos los cabos que plantea con brillantez, de modo que esa primera mitad supuestamente contemplativa que ya habíamos leído –con Schiffer siendo en apariencia ignorado por sus antiguos compañeros de colegio o viendo lo que de forma presuntamente casual es su perfecto reflejo en un niño– se ve reforzada al adquirir pleno sentido en la segunda. Sin querer destripar nada, basta con decir que es muy de agradecer que, lejos de caer en el habitual error de usar mecanismos «de género» como mero pretexto –en este caso, elementos de la ciencia-ficción como la reproducción clónica y sus implicaciones o de la novela policíaca como el desarrollo en forma de investigación–, el autor se preocupa por trabajarlos igual o más que el dibujo del protagonista y sus connotaciones psicológicas o filosóficas, haciendo que esta primera novela suya sea ya algo completamente distinto a lo que suele hacerse por estos lares y algo, también, de un mérito literario más que notable. Incluso quizá haya algún guiño a Umberto Eco y otros más extraliterarios,

empezando por el hecho de que sean precisamente cuarenta los años de ausencia. Muy pocas cosas parecen discutibles: por una parte, el abuso de la intervención directa del narrador en tercera persona apelando directamente al lector, algo que llega a ser gracioso cuando se nos anuncia una «escena impetuosa», pero que también resulta cargante cuando se utiliza de modo fácil para librarse de explicar ciertos detalles del argumento, por muy irónico o mordaz que se sea; por otra, la desconcertante proliferación de errores tipográficos hacia el final del libro. Ello no impide que *L'home de Melbourne* sea, con total sinceridad y sin pretender hacer en esta reseña con el autor lo mismo que hace la exuberante Hermínia con el protagonista –que «li premia els ous i li'ls llevava amb la punteta esmolada i humida de la llengua»–, una de las mejores novelas valencianas, y una de las mejor escritas, que quien firma estas líneas ha leído jamás.

Felip Tobar

Contes de la vella Praga

Poeta, assagista i narrador, Jan Neruda va ser un dels escriptors més destacats del renaixement literari txec del segle XIX. En els *Contes de Malá Strana*, la seua obra més coneguda, Neruda presenta tota una galeria de personatges inoblidables del vell barri de Praga, amb un humor amable i amarg alhora.

CUENTOS DE MALÁ STRANA

JAN NERUDA

354 PÁGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Praga deu ser una de les ciutats d'Europa amb un imaginari literari més ric. L'atractiu de la seua realitat física, arquitectònica, d'una gran bellesa, impregnada de la presència aclaparadora i suggestiva del passat, i el seu ambient social, ple de tensions i de contradiccions fins fa ben poc, han constituït una excel·lent matèria primera per als escriptors. La imatge literària de Praga més popular entre el públic lector, la de la ciutat mítica i espectral que apareix en Meyrink i Kafka, en Werfel i Rilke, va ser escrita, bàsicament, en alemany, i reflectia en paral·lel la situació decadent i igualment espectral de la minoria alemanya de Praga. Encara que fins a la caiguda de l'imperi austrohongarès va detenir el poder polític i econòmic sobre la majoria txeca, la seua posició, aïllada i desconnectada de la realitat de l'entorn, que parlava txec, va ser cada vegada més precària, per molt que es van esforçar a mante-

nir una vida cultural d'una gran vitalitat. Esta situació social encara es complicava més perquè dins de la minoria alemanya n'hi havia una altra, d'origen jueu, plenament integrada en la llengua i la cultura alemanyes, però vista amb recel o hostilitat pels alemanys no jueus i pels txecs. Els escriptors d'esta minoria minoritària van ser els qui van expressar en les seues obres de manera més aguda esta sensació d'inseguretat i desconcert. És el tema central de les obres de Kafka.

La recreació literària de Praga per part dels escriptors en txec, en canvi, va partir de la vivacitat de les tavernes, de la diversitat i de l'humor de la vida popular, com en els contes de Jan Neruda. Poeta, assagista i narrador, Neruda va ser un dels màxims representants del renaixement de les lletres txeques durant el segle XIX. La seua obra més coneguda fora del seu país és *Cuentos de Malá Strana*, un recull de contes que descriu el microcosmos bigarrat del barri de Malá Strana: els veïns, els captaires, els botiguers, els taverners i els seus parroquians, un món que Neruda reprodueix i recrea amb els procediments del quadre costumista. Tots els personatges tenen algun tret característic, pintoresc, com la dona que acudix a tots els enterraments del veïnat per, entre llàgrimes, recitar en veu alta davant del difunt tots els seus defectes i malifetes.

O el senyor Rysánek i el senyor Schlegel, que de fa anys es troben enemistats i no es parlen i, al mateix temps, s'asseuen tots els dies a la taverna un enfront de l'altre, o aquell que fa anys que es dedica a corregir les partitures de Mozart. O aquell altre, encara, que, a la taverna, hi fa de mosca o de botifarra que es rostix a la brasa... Neruda presenta estos personatges en situacions que a penes tenen desenvolupament narratiu, i els sol tractar amb un humor amable; d'altres vegades, però, este humor pren un to més amarg, més sarcàstic, que actua com un contrapunt del primer, cosa que conferix profunditat i complexitat a este retaule narratiu. Estos personatges tan individualitzats compartixen, però, una característica comuna: tots són uns xerraires impenitents, de finestra a finestra, damunt d'una teulada, a la taverna. Són els personatges que retrobarem, un segle més tard, en les novel·les del gran Hrabal. Una última nota: el llibre conté un conte breu *Los tres lirios*, que és una joia. Un relat eròtic, estrany i intens alhora. L'acció transcorre durant una tempesta d'estiu, a la nit, al jardí d'una taverna, on abans hi havia un cementeri.

Enric Iborra

Pastís de regust agredolç

La festa d'aniversari i *El porter*, de Harold Pinter, són una mostra excel·lent del bo i millor de la producció dramàtica d'este autor britànic recentment premiat amb el Nobel. Unes obres, per a aquells que no coneixen encara Pinter, poc complaents amb una recepció simple i directa i que ens obliguen a repensar-les.

LA FESTA D'ANIVERSARI / EL PORTER

HAROLD PINTER

INTRODUCCIÓ D'IMMA GARÍN

COL·LECCIÓ «BROMERA TEATRE», 36

218 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Hauria de començar la meua ressenya reconeixent un fet que, justament per estar davant d'un autor tan gran (Premi Nobel 2005), no resulta segurament allò més recomanable. El teatre de Harold Pinter m'impactà i m'entusiasmà molt fa uns anys en descobrir-lo, juntament amb altres autors europeus dels anys cinquanta i seixanta, més que ara en tornar a llegir-lo (potser es tracta només d'aquelles coses de la novetat). No obstant això, a l'hora d'escriure estes ratlles m'he fixat com a objectiu indagar què queda d'aquell impacte i d'aquella petja que anys després l'autor deixà en altres dramaturgs dels anys vuitanta i noranta, els quals han fet seus alguns dels trets de l'estil de Pinter i d'altres autors de l'anomenada avantguarda de la segona meitat del segle XX.

Es podria advertir, en primer lloc, que en estes obres el lector no es trobarà amb dues grans històries en el sentit més tra-

dicional del terme. Ni el temps ni l'espai ni els personatges ni l'acció presentada ens acosten, tot i l'estructura en tres actes, a un relat convencional amb pretensions de deixar satisfet un receptor qualsevol. Tampoc l'opció ficcional és la més típicament realista o naturalista, un tret més accentuat encara en la primera de les peces ací reunides (*La festa d'aniversari*) que en la segona (*El porter*).

El subministrament de la informació esdevé així un element clau en la construcció d'estos móns fictivals. Móns o universos, en diríem, un tant opacs, tot i estar situats en la contemporaneïtat i dins d'una aparent quotidianitat banal, i carregats d'un efecte d'estranyesa. Qui són ben bé aquells éssers, d'on vénen, què volen, què els passa, cap on va la seua vida...? Espais de pas, éssers de pas,contres i desencontres on el llenguatge, la interacció, la comunicació són, i açò ja és tot un tòpic de l'avantguarda, un element central entorn del qual autor i obra semblen interrogar-se.

Així doncs, el llenguatge, la comunicació (o la incomunicació) entre personatges, amb la dificultat d'entendre's, les confusions, els equívocs, les ambigüïtats, la brevetat, o fins i tot el silenci, enfront de l'excés verbal..., s'aixequen com a nucli de la reflexió, com a puntal des

del qual Pinter treballa i ens trasllada uns conflictes, sovint soterrats. El llenguatge com a superfície, però també com a mostra febaent de la dificultat d'esdevenir pantalla a través de la qual accedir a uns personatges, perduts, confosos, mutilats, enigmàtics; i a la vegada tan propers a nosaltres en algunes de les seues actituds primàries (violència, desig, egoisme, desesperança...). I el llenguatge, a més, com a eina, com a força, com a reflex d'unes relacions massa vegades marcades per la voluntat de dominar o per la necessitat de defensar-se. Quantes lliçons tancades en uns móns tan aparentment menors, perifèrics, anecdòtics, mancats de tota grandesa! Móns i éssers que es resistixen a una explicació fàcil, al resum de contracoberta, a la simplificació de les grans paraules. No podem més que dir-los que si no n'han gaudit amb anterioritat, haurien de permetre-se'n un tast. Possiblement cal un paladar que no busque satisfaccions immediates i un reconeixement panxacontent. Els recomanaria gaudir del regust que hi deixa, que hi deixarà. Com si gaudissen d'un record que retorna i interroga. Com una de les vies per a fer-nos pensar en la complexitat en què embolcallem les nostres existències.

Ramon X. Rosselló

Sobre los comienzos

De reconocido prestigio internacional por obras como *El fotógrafo* y *El capitán escarlata* –ambas difundidas aquí gracias a Glénat–, Emmanuel Guibert debutó en el cómic con este álbum «inconcluso» que, siendo mejor que muchísimos otros «completos», Edicions de Ponent ha tenido el acierto de publicar.

BRUNE

EMMANUEL GUIBERT

TRADUCCIÓ DE VALENTINA NICOLETTI

48 PÀGINES

EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2006

Se aprecia en las relativamente escasas páginas de *Brune* ese intento tan habitual del autor novel por contar muchas cosas, por querer abarcarlo todo en la primera historia que lleva su nombre, como bien indicaba un maestro del medio, Alan Moore, al hablar de los jóvenes debutantes que, al igual que él mismo en su día, pretenden algo tan absurdo y a la vez necesario para su futuro como comerse el mundo haciendo sus primeros cómics. Es igualmente cierto, sin embargo, que el resultado de esta ópera prima es excelente y que su carácter de obra inacabada –como nos aclara el autor en un breve prefacio, en el que afirma que otro álbum debía seguir a éste y que «no vendrá nunca»– prácticamente no se hace notar para nada; es más, parece que ni se sabría de no ser por ese breve apunte. A través de un dibujo caracterizado por un dominio abrumador del color y un detallismo

casi enfermizo, pero que no olvida ni la eficacia narrativa ni una capacidad innegable para retratar la historia tanto figurada como literalmente –algunas viñetas del Berlín de comienzos de 1933 casi podrían pasar por cuadros del mismísimo Antonio López–, Guibert relata las terribles peripecias de dos jóvenes enamorados, el judío Werner y la joven cabaretera forzosa Nina, que verán sus vidas quebradas por el surgimiento del nazismo. Así, como peones de la intrahistoria, su peripecia particular y la general de Alemania se entrecruzarán constantemente, un recurso muy bien llevado que incluso se vehiculará mediante un personaje específico –un misterioso hombre de negro de satánicas connotaciones que servirá de inquietante nexo entre los protagonistas y el propio Adolf Hitler, siendo una especie de ser sobrenatural que, situado quizá por encima de la historia narrada, recuerda a personajes similares propios del cineasta David Lynch–. Sorprende lo bien que se imbrican esos dos elementos, el contundentemente realista –ejemplificado por secuencias tan crudas como la desesperada huída de la pareja de su propia casa a través de los tejados de la ciudad, ante una muerte inminente a manos de los nazis– y el veladamente sobrenatural –que ya em-

pieza a estar presente desde la primera página, donde asistimos al nacimiento de Hitler–, una imbricación que el autor maneja con total soltura. Sorprende también lo magnífico de la reproducción de las ilustraciones pintadas de Guibert, y más aún cuando nos enteramos de que para esta edición no se dispuso de materiales originales y se tuvo que hacer mediante fotografías digitalizadas de alta calidad, algo que el resultado agradece mucho más que si se hubiese recurrido a los funestos y tristemente habituales escaneados. Pero sorprende, también, que ese extremo cuidado en lo gráfico no se vea reflejado en la reproducción de los textos en castellano, a veces erróneos y a menudo directamente incomprensibles. No obstante, y pese a lo elevado de su precio, las virtudes de la obra –y de esta edición– compensan holgadamente sus defectos y la convierten en una lectura más que recomendable.

Felip Tobar

La Fira del Llibre d'Alacant

El llibre *Relatos urbanos. Relatos humanos*, publicat per l'editorial Club Universitario, ECU, és un recull de seixanta contes escrits per seixanta autors que un bon dia, passejant per la XXXVII Fira del Llibre d'Alacant, foren convidats a participar en la iniciativa.

RELATOS URBANOS. RELATOS HUMANOS

AA.DD

COORDINACIÓ DE JOSÉ ANTONIO LÓPEZ

206 PÀGINES

EDITORIAL ECU, SANT VICENT DEL RASPEIG, 2006

Una iniciativa que va partir del responsable-coordinador de l'edició, José Antonio López Vizcaíno, durant l'any 2005 mentre es trobava a la «caseta» instal·lada a l'esplanada del passeig d'Alacant on tradicionalment, durant el mes de juny, se celebra la Fira del Llibre. Qui haja assistit com a participant a la Fira, tant se val que siga la d'Alacant, Castelló o València, sap que, en moltes ocasions, les hores es fan interminables i cal passar el temps de la millor manera possible. Una bona manera de fer-ho es intercanviant opinions i paraules amb els autors que estan signant llibres o que vénen a visitar-nos; una altra és aconsellar els lectors que s'aproximen a la recerca d'un bon llibre, i altra –per què no?– és pensar en noves maneres d'atraure un públic ben escàs i poc participatiu. Segurament en una d'eixes hores de «reflexió», tal com relata en el seu pròleg Manuel Avilés, se'ls va ocórrer encetar esta proposta: *«En aquel sitio, cerca del mar y del ruido, de los jubilados con pensión máxima y los inmigrantes sin sueldo y sin posibilidades de tenerlo [...] En las mesas de las librerías provisionales, desmontables, [...] había unas hojas vírgenes [...]. Junto a las hojas siempre había alguien [...] que invitaba a leer las primeras líneas: queremos hacer un libro con las cosas que escriban quienes acudan a esta feria. Puede usted escribir lo que quiera. No olvide poner su nombre*

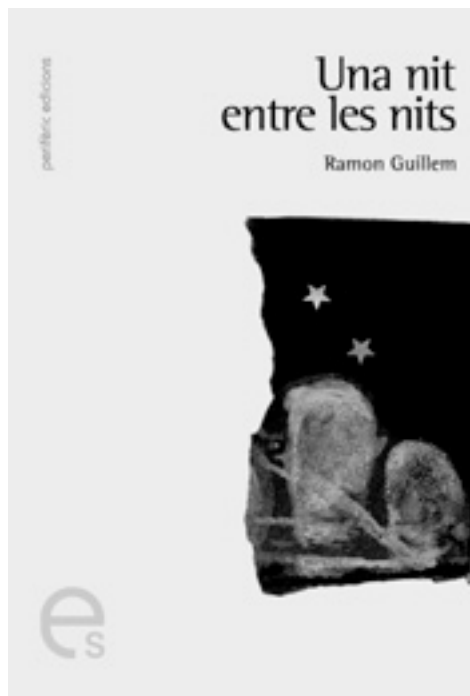
y todos sus datos personales así como la autorización para publicar lo que usted deje plasmado en su hoja, que no queremos líos ni reclamaciones ulteriores [...]». D'ací, doncs, van eixir els relats d'este llibre. Uns relats escrits, entre altres, per Cecilia Burló, Ana Belén Garre, Mª Asunción Esquembre, Sonia González, Diego Carrasco, Javier Murcia, Rubram Fernández, M. Carmen Solanas, Miguel Ángel Izquierdo, Alfredo García, Laura Pérez, Luis Moratalla, Alfredo D. Marco, Sergio Pastor, John Peter, Manuel V. Segarra, Raquel Fernández, i així fins a completar una llista de seixanta autors.

Al llarg del llibre trobem relats d'una gran varietat temàtica i condició, i que tracten temes com ara l'amor, l'aventura, el desamor, la malenconia, l'erotisme, la fantasia, l'humor... Al remat, uns relats escrits per homes i dones, de procedència diversa, que han volgut fer pales el seu gust per la escriptura i també, com no, deixar constància del seu pas per la XXXVII Fira del Llibre d'Alacant. La seua col·laboració és, sens dubte, una manera més de donar testimoni de la seua condició d'amants de l'escriptura i també, de pas, del món de la lectura, perquè tots sabem que no es pot ser un bon escriptor sense ser prèviament un bon lector.

Beatriz López

Qui és el plagiari?

Ramon Guillem proposa una intriga de caràcter filològic en la seua última novel·la. La troballa d'una versió valenciana d'un poema de Pablo Neruda, obra d'un familiar ja mort del protagonista, el porta a intentar resoldre el dubte que l'angoixa: qui va copiar qui?

UNA NIT ENTRE LES NITS

RAMON GUILLEM

COL·LECCIÓ «ESCRITURES», 4

235 PÀGINES

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2006

Poca gent no ha llegit el poema de Neruda que comença afirmant «*puedo escribir los versos más tristes esta noche*». El protagonista de la novel·la de Ramon Guillem no sols el coneix, sinó que topa –mentre investiga els boirosos orígens familiars– amb una versió curiosa dels versos més coneguts del poeta xilè: una versió escrita en valencià, obra d'un parent –Josep Pujalt i Martí– i publicada en una revista que va veure la llum a la València de primers de segle. L'enigma sobre l'origen d'aquells versos tindria una resposta senzilla si no fóra que la revista porta una data anterior a la publicació del llibre on s'incloua el poema de Neruda. Aleshores, naix el dubte: va copiar Pujalt a Neruda o Neruda a Pujalt? Qui és el plagiari i qui el geni? Un curiós misteri que fa servir Ramon Guillem per bastir una novel·la que conté tots els elements d'una obra de gènere policíac, però, això sí, trasplantats a un àmbit diferent. Els escenaris, per tant, no seran els baixos fons de qualsevol ciutat de les nostres comarques, sinó la Biblioteca Valenciana, una hemeroteca o un arxiu parroquial. Els personatges, igualment, no provenen d'antres de mala mort ni d'ambients marginals sinó que són professors, àvies o capellans. I, de la mateixa manera, les tècniques d'investigació cauen més a prop de la recerca universitària que d'un manual del bon policia. I ací rau una part important del mèrit

de la novel·la: en el fet que l'autor és capaç, a partir d'un esquer tan acadèmic com el que ens proposa –discernir l'autoria d'un text–, d'atrapar-nos amb la mateixa potència amb què ens poden seduir les peripècies d'un detectiu dels més cèlebres. Guillem, és cert, s'ajuda d'altres elements, per fer-nos atractiva la trama: la relació entre el protagonista i una cosina seua, descendent directa del poeta Pujalt, configura una segona línia narrativa de no menor interès. Un fil que propicia reflexions sobre la condició humana, sobre la necessitat de l'afecte per a sobreviure o sobre el paper de l'atzar. I que, en confluïr amb la principal, desembocarà en un final ben traçat, plenament a l'alçada de l'interés que ens ha generat el desplegament argumental. Un final, a més, tan respectuós amb els requeriments de la ficció com amb els de la Història. Les investigacions faciliten també la immersió en aspectes com l'exili o els primers passos de la literatura en valencià a primers de segle, que, encara que resolta amb unes poques pinzellades, ens recorden algunes de les assignatures pendents dels valencians. Potser un cert to erudit en alguns passatges, que no malmeten la fluïdesa general del text, són l'únic retret a fer a una novel·la que fa créixer una mica més el crèdit com a narrador d'un escriptor que ja compta amb un indiscutible prestigi com a poeta.

Vicent Usó